

Resultatet blive, at hver Gang der kom Opløsning, vilde hvert Ting vende mere ensidig tilbage. Det udtalte denne Mand den Gang som Advarsel, førend vi havde stemt, før denne Forandring var sket, men den blev alligevel vedtagen. Jeg skal aldeles ikke her berøre, ved hvis Medvirkning den blev vedtagen: Jeg agter ikke i nogen Maade at angribe Nogen; vi kunne Alle se feil; men jeg siger kun, at efter at det er sket, efter at Folket er delt i to Folk, saa at sige, to politiske Sider med modsatte Anskuelse om, hvad der er til Landets Vel, saa kan man ikke mere tale om, at Parlamentarismen vil fordrø, at Folkethinget alene skal herske overfor det Spørgsmaal, hvem der skal være Minister her i Landet. Det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Zahle) havde fuldkommen Ret i, at naar man nu vil have en Parlamentarisme, saa maa man gaa ind paa at tilvejebringe en saadan derved, at man faar de to Ting til at blive enige om det, som bør udføres til Landets Vel. Der er Nogle, som have villet, at man skulde bruge Ministeriet til at være Mægler imellem de to Ting, men det er jeg absolut imod. Jeg er overbevist om, at Magthaverne tidt have Interesse af, at de to forskjellige Faktorer, hvis Samstemning er nødvendig, ikke blive enige. Der er et gammelt Ord, som siger, at naar man blot passer paa, at de forskjellige Folk, man har med at bestille, blive satte op imod hinanden, saa hersker man lettere over dem. Jeg holder altsaa ikke af, at man lader Muligheden af en Forsatnings Virksomhed være afhængig af Ministrenes Forgodtbefindende; det er efter min Mening en slavisk Anskuelse af, hvad en Forsatning bør være. Efter min Mening er det aldeles stridende mod Frihedens Begreb at ville have, at Magthaverne skulde være dem, der bestemme, hvorvidt Enighed maa tilvejebringes mellem de to Ting eller ikke. Men det er netop Ulykken, at i de senere Aar er der blevet talt i Befolkningen og skrevet i Pressen, som om der ikke var sket nogen Forandring af væsentlig Betydning ved Forsatningsforandringen i 1866. Derjom det havde været foreholdt Befolkningen, at den virkelig tabte Noget den Gang, saa vilde der ikke været optaaet den Uvillie, som nu finder Sted, fordi Folkethinget ikke kan sætte sine Anskuelse igjennem. Jeg vil ikke bestynde Nogen for Noget, men blot sige, at det er en stor Feil lige over for Befolkningen, at man ikke oplyser den om den Bildfarelse, den lever i. Dette er Skylden i hele den besynderlige Misstemning, der er bleven her i Landet, imod de Mænd af Frihedspartiet, som ville rette sig efter den Forsatning, vi have, og ikke leve i en Fantasiverden og lade, som om der ingen Grundlovsforandring var sket i 1866. Det var Grunden til, at jeg tillod mig at udtale min Tak til den Del af det forædede Bemsire, som nu endelig har anerkjendt, at det var til ingen Nytte hverken for Forsatningen

eller for Befolkningen, at vi fortsatte Politiken fra de sidste 7 magre Aar og fremdeles aldrig kunde tilvejebringe Andet end Mul og Intet. Jeg siger dette her, aldeles ikke polemisk mod noget Medlem her i Salen, fordi jeg tror, at Stillingen er saa alvorlig, at vi lige over for alle de ophidsende Taler, som have været holdt her i Thinget, kunne trænge til at komme til en roligere Betragtning maade af Sagen, nemlig en Betragtning af de virkelig faktiske Tilstande og derved finde Midler til at berolige den Ophidselse, som finder Sted i Landet. Det er derfor, jeg har udtalt dette Aar Ord, aldeles ikke for at angribe noget Medlem her i Salen. Det er min Overbevisning, at det vilde være det Rigtigste, om vi kunde faae en Grundlovsforandring, hvad jeg anser for en absolut Nødvendighed, thi det er aldeles stridende mod det Naturlige at lave en Forsatning som denne i et Land som vort, men Dieblisset forekommer mig rigtignok ikke at være gunstigt til at reise en Grundlovskamp; det forekommer mig endogsaa at være et uheldigt Dieblis, men imidlertid, hvis nogen af de ærede ledende Medlemmer her i Thinget skulde ville reise Grundlovskampens Fane, skal jeg være den Første, der møder derunder; thi det er Noget, der absolut maa ske, men som ikke kan ske med Nytte, før hele Demokratiet staar samlet om denne Bestræbelse. I den Tid, indtil dette kan ske, antager jeg, at det vil være det Klogeste og det for Folket Tjenligste, at vi søge at benytte denne Forsatning saa godt, som vi kunne. (Afbrydelse). Jeg veed ikke, hvad det er, De her sidde og hviske. Jeg kan ikke høre det. Indtil dette kan ske, siger jeg, maa vi fastholde den Forsatning, vi have, bruge den saa godt, som vi kunne, og ikke begaa den store Feil, at vedblive at tale om, at vi ikke ville bevilge Dit og Dat til den Regering, som bestaar. Efter min Mening burde denne Regering være traadt af for længe siden, fordi den er i en unaturlig Opposition til en stor Del af Befolkningen; men desværre, vor Forsatning er ikke en saadan, at vi kunne fjerne den, vi have ikke Midler dertil. Jeg veed meget godt, at der fortælles, at de, der sige, at denne Forsatning ikke er brugbar, gaa Høires Grinde. Det glæder mig, at jeg i saa Henseende gaar bagefter Tsjerning og Grundtvig, thi de have sagt, at denne Forsatning vil virke saaledes, som den virker, og den Omstændighed, at de have været saa fremsynede, forekommer mig maa kunne væge En til at følge dem og til ikke at tage Hensyn til dem, der vare for kortsynede til den Gang at se det. Det forekommer mig nemlig aldeles ikke, at Kortsynethed er et Fortrin for Politikere, der ville være ledende. Jeg siger altsaa, at, ihvorvel dette Ministerium efter min Mening burde være aftraadt for længe siden, men nu en Gang ikke er det, og vi ikke kunne fjerne det, gjøre vi kloge i at prøve